

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 18.8.2020.
COM(2020) 384 final

2020/0179 (COD)

Prijedlog

ODLUKE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni Odluke br. 445/2014/EU o uspostavljanju inicijative Unije za Europske prijestolnice kulture u razdoblju od 2020. do 2033.

(Tekst značajan za EGP)

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Inicijativa „Europske prijestolnice kulture” (EPK) uređena je Odlukom br. 445/2014/EU¹ za naslove u razdoblju od 2020. do 2033. Prilog Odluci sadržava kronološki popis u kojem je navedeno kada pojedina država članica (dvije godišnje) ili zemlja kandidatkinja/potencijalni kandidat koji sudjeluje u programu Kreativna Europa ili kasnijim programima Unije za potporu kulturi ima pravo biti domaćinom inicijative. Natječaji za dodjelu naslova EPK-a počinju šest godina prije godine za koju se naslov dodjeljuje, u trenutku kad relevantno tijelo objavi poziv za podnošenje prijava.

Odlukom (EU) 2017/1545² inicijativa je proširena na gradove u zemljama Europskog udruženja slobodne trgovine koje su stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru i sudjeluju u programu Kreativna Europa ili kasnijim programima Unije za potporu kulturi. Kalendar priložen Odluci br. 445/2014/EU stoga je zamijenjen kalendarom priloženim Odluci (EU) 2017/1545.

Opći i posebni ciljevi inicijative EPK opisani su u članku 2. Odluke br. 445/2014/EU. To su očuvanje i promicanje raznolikosti kultura u Europi, poticanje kulturnog doprinosa dugoročnom razvoju gradova, poboljšanje opsega, raznolikosti i europske dimenzije kulturne ponude u gradovima, uključujući i putem transnacionalne suradnje, širenje pristupa i sudjelovanja u kulturi, jačanje kapaciteta kulturnog sektora i njegovih veza s drugim sektorima te povećanje međunarodnog profila gradova pomoću kulture.

Ostvarivanje tih ciljeva, koje je povezano s mobilnošću, putovanjem, organizacijom događanja i sudjelovanjem javnosti, ozbiljno je ugroženo pandemijom bolesti COVID-19, koja je dovela do ozbiljnih posljedica za izvođenje i pripremu sadašnjih i budućih EPK-a.

U Odluci br. 445/2014/EU nije predviđena fleksibilnost potrebna da se uzmu u obzir takve izvanredne okolnosti.

Da bi se ciljevi inicijative EPK u ovim okolnostima mogli ostvariti, potrebne su izmjene Odluke br. 445/2014/EU. Te izmjene ne bi smjele dovesti do odstupanja od izvornih načela, pravila i postupaka Odluke, već trebaju biti ograničene na ono što je nužno u ovoj situaciji koja je bez presedana.

Najugroženija su očito ovogodišnja dva EPK-a (2020.) i oni koji bi trebali ubrzati pripreme kako bi na vrijeme bili spremni za sljedeću godinu (tri EPK-a 2021.). Znatno su manje pogođena dva EPK-a 2022. i jedan EPK 2023. jer još imaju dovoljno vremena za razmišljanje o tome kako da prilagode svoje programe uzimajući u obzir različite ograničavajuće scenarije koji su mogući u budućnosti.

Oba EPK-a 2020. morala su odgoditi ili otkazati sva događanja od ožujka 2020. bez ikakvih saznanja o tome kad će se situacija vratiti u normalu. Onemogućena im je praktična provedba programa u njihovoj godini EPK-a i kapitalizacija napornog rada na pripremama. Iako se

¹ Odluka br. 445/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o uspostavljanju inicijative Unije za Europske prijestolnice kulture u razdoblju od 2020. do 2033. i o stavljanju izvan snage Odluke br. 1622/2006/EZ (SL L 132, 3.5.2014., str. 1.).

² Odluka (EU) 2017/1545 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o izmjeni Odluke br. 445/2014/EU o uspostavljanju inicijative Unije za Europske prijestolnice kulture u razdoblju od 2020. do 2033. (SL L 237, 15.9.2017., str. 1.).

mogućim pomicanjem roka kulturnih programa EPK-a 2020. na 2021. tim dvama gradovima ne bi nadoknadila golema šteta koju su pretrpjeli, stvorili bi se uvjeti za ponovno oživljavanje njihovih aktivnosti u prvim mjesecima 2021. Tako bi kroz dulje razdoblje imali koristi i od medijske pozornosti koju donosi naslov EPK-a.

COVID-19 donio je veliku neizvjesnost gotovo u svim područjima povezanim s EPK-om 2021.: nesigurne izglede za dobivanje financijskih sredstava od javnih i privatnih partnera, nepredvidive buduće sigurnosne propise koji utječu na aktivnosti koje podrazumijevaju sudjelovanje građana i na vrste događanja za koje su potrebna odobrenja te smanjenje priljeva turista i mogućnosti za sklapanje europskih/međunarodnih partnerstava zbog ograničenja putovanja. Zbog preventivnih mjera rad na pripremama triju EPK-a 2021. usporen je do kritične točke u trenutku kad bi u normalnim okolnostima aktivnosti trebalo udvostručiti. Provedbeni timovi bili su nekoliko mjeseci u izolaciji, a nesiguran je i ekonomski opstanak potencijalnih ugovornih partnera. Stoga se preporučuje odgađanje triju EPK-a 2021. za 2022. ili 2023.

Nakon povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Unije samo jedan grad bit će nositelj naslova EPK-a 2023. Odgoda dvaju od tri EPK-a 2021. za 2023. bila bi uravnoteženije rješenje: održala bi se tri EPK-a 2022. i tri EPK-a 2023. Takvim uravnoteženim pristupom maksimalno bi se povećala vidljivost inicijative EPK.

Radi prilagodbe navedenim okolnostima, odnosno omogućavanja dvama EPK-ima 2020. da pomaknu rokove kulturnih programa na 2021., a zemljama EPK-a 2021. da taj naslov ponesu narednih godina, potrebno je izmijeniti Odluku br. 445/2014/EU.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Ovim se Prijedlogom mijenja Odluka br. 445/2014/EU o uspostavljanju inicijative Unije za Europske prijestolnice kulture u razdoblju od 2020. do 2033., pa je stoga njezina pravna osnova ista: članak 167. stavak 5. UFEU-a.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Budući da je Odluka br. 445/2014/EU pravni akt Unije, može se izmijeniti samo jednakovrijednim pravnim aktom. Države članice ne mogu djelovati pojedinačno.

• Proporcionalnost

Predložene izmjene primjerene su za rješavanje nastale izvanredne situacije za EPK 2020. i 2021. jer omogućuju stvaranje povoljnijih uvjeta za izvedbu njihovih kulturnih programa i aktivnosti tako da se postignu ciljevi inicijative.

Predložene izmjene ne prelaze ono što je nužno za postizanje navedenog cilja jer su ograničene na promjene koje se odnose na 2020. i 2021., kad se očekuje najveći utjecaj pandemije.

• Odabir instrumenta

Odluka br. 445/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća pravni je akt Unije i može se izmijeniti samo jednakovrijednim pravnim aktom.

3. REZULTATI SAVJETOVANJA S DIONICIMA

Od izbijanja pandemije bolesti COVID-19 Komisija je u bliskom kontaktu i dijalogu s provedbenim timovima svih EPK-a od 2020. do 2023. i individualno, i na bilateralnoj razini i u širim krugovima da bi imala što bolji uvid u to kako pandemija utječe na izvođenje sadašnjih i pripremu predstojećih Europskih prijestolnica kulture. Provedbeni timovi udružili su se i sa svojim odborima te lokalnim, regionalnim i nacionalnim tijelima kako bi zajedno iznašli najbolji način za nastavak rada. Komisiji su se izravno obratila i neka nacionalna tijela (Irske, Rumunjske, Grčke, Litve, Luksemburga, Mađarske i Srbije).

Konkretnije, u tom su razdoblju održana četiri zajednička sastanka putem interneta: 2. travnja zajednička telekonferencija s dvama EPK-ima 2020. i predstavnicima ministarstava kulture Irske i Hrvatske, 29. travnja zajednički internetski sastanak s dvama EPK-ima 2022., 30. travnja zajednički internetski sastanak s trima EPK-ima 2021. i 5. svibnja zajednički internetski sastanak s osam EPK-a od 2020. do 2023.

Na poziv Komisije svaki EPK 2020., 2021., 2022. i 2023. poslao joj je dopis (od kojih su većinu supotpisala njihova ministarstva/ministri kulture) u kojem je izjavio je li voljan pomaknuti rok/odgoditi kulturni program svoje godine naslova i uvjerljivo obrazložio svoj stav.

U sljedećim odlomcima daje se pregled ishoda tog postupka savjetovanja.

Najteže su i najizravnije pogođena dva EPK-a 2020. Oba su morala odgoditi ili otkazati sva događanja od ožujka 2020. bez ikakvih saznanja o tome kad će se (i hoće li se) situacija vratiti u normalu. Onemogućena im je praktična provedba programa u njihovoj godini EPK-a i kapitalizacija velikih ulaganja. Oba provedbena tima EPK-a morala su otpustiti osoblje i djelomično obustaviti rad.

Za tri EPK-a 2021. pandemija je donijela veliku neizvjesnost gotovo u svim aspektima njihove pripreme: nesigurne izglede za dobivanje financijskih sredstava od javnih i privatnih partnera, nepredvidive buduće sigurnosne propise koji utječu na aktivnosti koje podrazumijevaju sudjelovanje građana i na vrste događanja za koje su potrebna odobrenja te smanjenje priljeva turista i mogućnosti za sklapanje europskih/međunarodnih partnerstava zbog ograničenja putovanja. Zbog preventivnih mjera rad na pripremama triju EPK-a 2021. usporen je do kritične točke u trenutku kad bi u normalnim okolnostima aktivnosti trebalo udvostručiti jer su provedbeni timovi bili u izolaciji, a nesiguran je i ekonomski opstanak potencijalnih ugovornih partnera.

Znatno su manje pogođena dva EPK-a 2022. i jedan EPK 2023. jer još imaju dovoljno vremena za razmišljanje o tome kako da prilagode svoje programe uzimajući u obzir različite ograničavajuće scenarije koji su mogući u budućnosti.

U konačnici se čini kako EPK-e od 2020. do 2023. pandemija nije pogodila na isti način.

Najugroženija su očito ovogodišnja dva EPK-a (2020.) ili oni koji bi trebali ubrzati pripreme kako bi na vrijeme bili spremni za sljedeću godinu (tri EPK-a 2021.).

Valja naglasiti i kako gradovi koji iste godine nose naslov EPK mogu biti pogođeni u različitoj mjeri jer mjere ograničenja kretanja nisu bile jednake u cijeloj Europi, jer se otpornost kulturnog sektora i financijski kapacitet lokalnih, regionalnih i nacionalnih tijela

razlikuju i/ili zato što nisu dosegli istu razinu pripremljenosti kad ih je pogodila pandemija pa je neke zatekla u trenutku kad su trebali vrlo brzo napredovati.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Ovaj Prijedlog Komisije nema izravnog utjecaja na proračun. Novčana nagrada Melina Mercouri, koja se svakom imenovanom gradu isplaćuje krajem ožujka u godini naslova, pod uvjetima navedenima u članku 14. Odluke, i troškovi koji se odnose na rad članova stručne skupine koje su imenovali institucije i tijela Unije pokrivaju se iz postojećih sredstava programa Kreativna Europa za financijski okvir od 2014. do 2020. ili će se pokriti iz kasnijih programa Unije za potporu kulturi nakon 2020. godine. Osim toga, zbog Prijedloga se neće povećati broj Europskih prijestolnica kulture u razdoblju od 2020. do 2033.

5. DRUGI ELEMENTI

Komisija u Prijedlogu predlaže:

- da se dopusti da za 2023. u kalendaru koji se nalazi u Prilogu budu više od dvije države članice,
- da se EPK-ima koje su za 2020. imenovale Hrvatska i Irska omogući provedba programa do 30. travnja 2021., bez promjene godine imenovanja,
- da se godina u kojoj naslov EPK-a imaju pravo nositi gradovi u Rumunjskoj i Grčkoj pomakne s 2021. na 2023.,
- da se godina u kojoj naslov EPK-a imaju pravo nositi gradovi u zemlji kandidatkinji ili potencijalnom kandidatu pomakne s 2021. na 2022.,
- da se potvrdi valjanost postupaka navedenih u člancima od 7. do 11. i u članku 13. Odluke br. 445/2014/EU koji su već zaključeni za godinu naslova 2021. (mijenja se samo godina naslova, kao što je ranije naznačeno),
- da se u skladu s tim ažurira datum za podnošenje konačnih evaluacija dvaju EPK-a 2020.

Prijedlog

ODLUKE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni Odluke br. 445/2014/EU o uspostavljanju inicijative Unije za Europske prijestolnice kulture u razdoblju od 2020. do 2033.

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 167. stavak 5.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija³,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Ciljevi inicijative Europske prijestolnice kulture su, u skladu s člankom 2. Odluke br. 445/2014/EU, očuvanje i promicanje raznolikosti kultura u Europi, poticanje kulturnog doprinosa dugoročnom razvoju gradova, poboljšanje opsega, raznolikosti i europske dimenzije kulturne ponude u gradovima, uključujući i putem transnacionalne suradnje, širenje pristupa i sudjelovanja u kulturi, jačanje kapaciteta kulturnog sektora i njegovih veza s drugim sektorima te povećanje međunarodnog profila gradova pomoću kulture.
- (2) Ostvarivanje tih ciljeva podrazumijeva mobilnost, putovanje, organizaciju događanja i sudjelovanje javnosti, što je iznimno otežano, ako ne i praktički nemoguće u doba pandemije bolesti COVID-19.
- (3) Izravna posljedica ograničenja kretanja u cijeloj Europi bilo je zatvaranje kulturnih objekata te otkazivanje ili odgađanje kulturnih događanja na neodređeno vrijeme. Europski i međunarodni projekti kulturne suradnje drastično su usporeni zbog ograničavanja fizičkog prelaska granica. Naposljetku, zbog naglog smanjenja prihoda i novonastalih potreba u području javnog zdravlja povećao se pritisak na proračune lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlasti. Trenutačno je sve teže dobiti i privatna sponzorstva jer nema javnih događanja koja bi se mogla sponzorirati ili zato što poduzeća daju prioritet aktivnostima za sponzoriranje javnog zdravlja.
- (4) Sadašnje i buduće Europske prijestolnice kulture u različitoj su mjeri pogođene, ovisno o godini u kojoj nose naslov. Čini se kako je utjecaj najjači na provedbu dviju Europskih prijestolnica kulture 2020. i pripremu triju Europskih prijestolnica kulture 2021.

³

SL C , , str. .

- (5) Obje Europske prijestolnice kulture 2020. morale su odgoditi ili otkazati sva događanja od ožujka 2020. bez ikakvih saznanja o tome kad će se (i hoće li se) situacija vratiti u normalu. Onemogućena im je praktična provedba programa u godini u kojoj nose naslov Europske prijestolnice kulture, kao i kapitalizacija velikih ulaganja.
- (6) Za tri Europske prijestolnice kulture 2021. pandemija je donijela veliku neizvjesnost gotovo u svim aspektima njihove pripreme: nesigurne izgleda za dobivanje financijskih sredstava od javnih i privatnih partnera, nepredvidive buduće sigurnosne propise koji utječu i na aktivnosti koje podrazumijevaju sudjelovanje građana i na vrste događanja za koje su potrebna odobrenja te smanjenje priljeva turista i mogućnosti za sklapanje europskih partnerstava zbog ograničenja putovanja. Zbog preventivnih mjera rad na pripremama triju EPK-a 2021. usporen je do kritične točke u trenutku kad bi u normalnim okolnostima aktivnosti trebalo udvostručiti jer su provedbeni timovi bili u izolaciji, a nesiguran je i ekonomski opstanak potencijalnih ugovornih partnera.
- (7) U odluci br. 445/2014/EU nije predviđena fleksibilnost potrebna da se uzmu u obzir ove izvanredne okolnosti, odnosno ona ne sadržava nikakvu odredbu o pomicanju roka ili odgađanju godine u kojoj određeni grad nosi naslov Europske prijestolnice kulture.
- (8) Stoga bi Odluku br. 445/2014/EU trebalo izmijeniti tako da obuhvati potrebe proizišle iz ove iznimne situacije kako bi gradovi koji nose naslov Europske prijestolnice kulture koji su najteže pogođeni pandemijom mogli provesti svoje programe tako da se ostvare ciljevi inicijative.
- (9) Nakon postupka savjetovanja koji je uključivao predmetne gradove i države članice zaključeno je da je primjereno gradovima EPK-ima koje su za 2020. imenovale Hrvatska i Irska omogućiti nastavak provedbe programa do 30. travnja 2021., bez promjene godine imenovanja. Stoga bi članke 3., 4. i 16. Odluke br. 445/2014/EU trebalo na odgovarajući način izmijeniti.
- (10) Nakon postupka savjetovanja koji je uključivao predmetne gradove i države članice zaključeno je kako bi godinu u kojoj gradovi u Rumunjskoj i Grčkoj imaju pravo nositi naslov Europske prijestolnice kulture trebalo pomaknuti s 2021. na 2023., a godinu u kojoj taj naslov imaju pravo nositi gradovi u zemlji kandidatkinji ili potencijalnom kandidatu s 2021. na 2022. Stoga bi članak 3. Odluke br. 445/2014/EU i kalendar u Prilogu ovoj Odluci trebalo na odgovarajući način izmijeniti. Ova Odluka ne bi trebala utjecati na valjanost postupaka navedenih u člancima od 7. do 11. i 13. koji su već zaključeni za godinu naslova 2021.,

DONIJELI SU OVU ODLUKU:

Članak 1.

Odluka br. 445/2014/EU mijenja se kako slijedi:

- (1) članak 3. mijenja se kako slijedi:

- (a) stavak 2. drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Naslov se svake godine dodjeljuje najviše jednom gradu u svakoj od dviju država članica navedenih u kalendaru u Prilogu („kalendar”) te, u odgovarajućim godinama, jednom gradu u zemlji Europskog udruženja slobodne trgovine koja je stranka Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru („zemlje EFTA-e/EGP-a”), zemlji kandidatkinji ili potencijalnom

kandidatu, ili jednom gradu u zemlji koja pristupa Uniji u okolnostima određenima stavkom 5. U 2023. naslov smije nositi najviše jedan grad u svakoj od triju država članica navedenih u kalendaru u Prilogu.”;

(b) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„Gradovi u državama članicama imaju pravo nositi naslov godinu dana prema redoslijedu država članica navedenom u kalendaru. Gradovi koji nose naslov 2020. imaju mogućnost nastaviti provedbu svojih kulturnih programa do 30. travnja 2021. bez promjene godine imenovanja.”;

(2) članak 4. stavak 2. drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Kulturni program obuhvaća godinu naslova i osmišljen je posebno za naslov, u skladu s kriterijima utvrđenima člankom 5. Gradovi koji nose naslov 2020. imaju mogućnost nastaviti provedbu svojih kulturnih programa do 30. travnja 2021.”;

(3) u članku 16. stavku 1. dodaje se sljedeći peti podstavak:

„Gradovi koji nose naslov 2020. sastavljaju svoja izvješća o evaluaciji i prosljeđuju ih Komisiji do 30. travnja 2022.”;

(4) Prilog se zamjenjuje tekстом iz Priloga ovoj Odluci.

Članak 2.

Postupci navedeni u člancima od 7. do 11. i u članku 13. stavku 2. točki (a) Odluke br. 445/2014/EU koji su već zaključeni za godinu naslova 2021. ostaju valjani. Godina naslova mijenja se u skladu s Prilogom ovoj Odluci.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik